

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษา นับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และทรัพยากรควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษา เห็นได้จากอารยประเทศที่ประชากรนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะมีการจัดระบบการศึกษาที่มีมาตรฐาน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 33)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) เป็นแผนที่ได้กำหนดให้คน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา แม้กระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) และฉบับที่ 10 (2550-2554) ก็ยังคงยึดคนเป็นศูนย์กลาง และได้รื้อมนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลมีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 จึงเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะปานกลางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ดำเนินต่อเนื่องกันมา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1) กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทและภารกิจสำคัญในการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ.2552-2555) เป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม นำความรู้มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และยังเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐ โดยการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทั้งโครงสร้างและการบริหารจัดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณภาพ การจะดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุผลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ในการจัดการศึกษาที่เป็นเงื่อนไข สำหรับด้านกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการสอน กระบวนการนิเทศและกระบวนการบริหาร (ทิสนา แจมมณี. 2553 : 10) ใน 5 ทศวรรษที่ผ่านมา สารบบหรือข้อความรู้ทางการสอนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง อันเป็นผลมาจากการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา การขยายตัวของการศึกษา และความก้าวหน้าทาง

วิทยาการเทคโนโลยีและสารสนเทศ นักการศึกษา นักคิด และนักพัฒนาจำนวนมากได้ให้แนวคิดและแนวทางที่หลากหลายที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียน การรวบรวมและการนำเสนอสารบบหรือข้อความรู้ดังกล่าวในลักษณะที่ง่ายแก่การเข้าใจและสามารถนำไปใช้งานได้สะดวก จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อครู อาจารย์ การจัดการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศโดยส่วนรวม

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้และเป็นไปตามหลักสูตรกำหนด และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา และพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 14) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศไทยที่มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาได้นำกรอบแนวคิด หลักสูตร จุดหมายและโครงสร้างที่สำคัญนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ส่วนรวมตามบทบาทหน้าที่ของตน งานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนางานหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 33)

สถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคมภายใต้บทบาทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก และ

พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพสอดคล้องกับความสนใจความถนัด โดยยึดถือความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยวิธีการที่หลากหลายในอันที่จะส่งผลให้สถานศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด ในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในขอบข่ายของเนื้อหาและหลักการ ในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8) สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 257) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารงานวิชาการว่า การจัดการศึกษาของประเทศถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ร่วมกันทั้งผู้บริหารการศึกษา บุคลากรการศึกษาอื่นๆ และประชาชนโดยทั่วไป กำหนดว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยแบ่งเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมหรือเรียกว่า การบูรณาการ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา นอกจากนั้นปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 120) ยังได้กล่าวถึงผู้บริหารว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนวิชาการ เพราะงานวิชาการในสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นหลักที่เป็นหัวใจสำคัญโดยผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบวางแผนงานทุกงานทุกระดับ ตั้งแต่งานวิชาการจนถึงการเรียนการสอนของครู จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อจะได้ร่วมงานวางแผนได้อย่างถูกต้อง การมีส่วนร่วมการวางแผนในสถานศึกษามีใช่เป็นเพียงผู้กำหนดแผน แต่ต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบงานอื่น ๆ ต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการวางแผน ซึ่งสามารถชี้แนะครูได้ตลอดถึงครูที่จะรู้จักการวางแผนในการบริหารงาน ซึ่งงานวิชาการเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการวางแผนให้เป็นไปตามขั้นตอนเพื่อการก้าวไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก ระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีผลการดำเนินการในการบริหารงานวิชาการไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศ National Test (NT) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผลสรุปประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน Ordinary National Education Testing (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ จากผลการทดสอบระดับชาติเมื่อปีการศึกษา 2552 พบว่าใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก มีคะแนนเฉลี่ยทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.18 วิชาคณิตศาสตร์

ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.53 วิชาวิทยาศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.34 วิชาสังคมศึกษา ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.90 วิชาภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.27 ส่วนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.78 วิชาคณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.16 วิชาวิทยาศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.34 วิชาสังคมศึกษา ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.63 วิชาภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.48 (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. 2553 : 3) ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานด้านวิชาการของแต่ละ โรงเรียนว่ามีการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด แม้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้จัดให้มีโครงการยกระดับ คุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ประจำปีงบประมาณ 2551 จากการนิเทศติดตามผลการ ดำเนินงานของ โรงเรียนขนาดเล็กพบว่า โรงเรียนได้ประสบปัญหาสำคัญหลายด้าน ได้แก่ การมีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ ครูมีวุฒิความรู้ ความเชี่ยวชาญ ไม่ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ ครูไม่มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญและมีผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามที่คาดหวังหรือตั้งเป้าหมายเอาไว้ และผู้บริหารสถานศึกษาเป็น บุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประสบความสำเร็จ บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากเหตุผลและความสำคัญ ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เห็นว่า สภาพปัจจุบัน และความต้องการในการ บริหารงานวิชาการเป็นอย่างไร ควรจะมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร เพื่อสามารถนำผล การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและความต้องการชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน และครูวิชาการ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 628 คน จากโรงเรียน 100 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน ครูผู้สอนจำนวน 428 คน และครูวิชาการจำนวน 100 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างจาก ยุทธ ไกยวรรณ. 2549 : 101) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ .05 โดยนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาเทียบอัตราส่วนร้อยละของประชากรในแต่ละเขตอำเภอทั้ง 6 อำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2553 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (ยุทธ ไกยวรรณ. 2549 : 110) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 80 คน ครูผู้สอน จำนวน 202 คน และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 80 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 362 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ขอบข่ายภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ในขอบข่ายงานด้านวิชาการ 17 ด้าน (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 24) ดังนี้

2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา

สาระหลักสูตรท้องถิ่น

- 2.2 การวางแผนด้านวิชาการ
- 2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.6 งานด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 2.9 การนิเทศการศึกษา
- 2.10 การแนะแนว
- 2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

- 2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กตามขอบข่ายงานวิชาการ 17 ด้านตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 24)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สถานภาพ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ครูผู้สอน
3. ครูวิชาการ

ระดับปฏิบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. งานด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการเรียนและมีพัฒนาการทางด้านการดำเนินชีวิต โดยมีเป้าหมาย คือ ให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่เขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาให้ความสำคัญนำมาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา และนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และกำกับดูแล นิเทศ ติดตาม ประเมินผลเกี่ยวกับงานวิชาการของผู้บริหาร และคณะกรรมการที่รับผิดชอบร่วมกัน

2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงาน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทุกกลุ่มสาระ โดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น เหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในท้องถิ่น โดยอิงกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาทำหน้าที่บริหารจัดการ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตร การวางแผน การใช้ การนิเทศติดตามและการประเมินผลหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ดีตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การวิเคราะห์และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีการเตรียมการสอนและการหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชาตามแนวคิดในปัจจุบันที่ต้องการให้มีวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงมีการเขียนชั้นเรียนหรือการประชุมเป็นระยะ มีการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนโดยการนิเทศภายใน ประกอบทั้งการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านสื่อการเรียนการสอน การแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอก สถานศึกษา

2.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การตัดสินหรือวินิจฉัยเพื่อตีค่าหรือสรุปคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือพฤติกรรมของคนใดคนหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงานการสัมภาษณ์ หรือการทดสอบประกอบการพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาจัดให้มีการวัดผล ประเมินผลทุกชั้นเรียน ตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีสารสนเทศในการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อตรวจสอบในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาศึกษา หมายถึง ค้นคว้าอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและการแสวงหาคำตอบ เป็นกระบวนการที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก เพื่อทำความเข้าใจและแสวงหาคำตอบของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู ถือเป็นบทบาทของครูในการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของชั้นเรียน โดยทำไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ด้วยกระบวนการที่เรียบง่ายและเชื่อถือได้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจแหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ด้วยตัวเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สวนสุขภาพ สวนหนังสือ ลานธรรมะ เป็นต้น

2.9 การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.10 การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน การจัดระบบสารสนเทศให้เป็นระบบ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ สะดวกใช้ง่าย รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน โดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ารับการศึกษาอบรม พัฒนา แสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยากรผู้รู้ต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งร่วมกันหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา

2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น หมายถึง การส่งเสริม และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนการประสานงานกับองค์กรอื่นทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการ สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการอื่นๆ จัดกิจกรรม และปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน องค์กรเอกชน ตลอดจนร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น

2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนางานวิชาการและพัฒนาคุณภาพเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวยุทธศาสตร์ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการ

แสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้ง สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา

2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน มีการตรวจสอบ และประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบและคัดเลือกหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีคุณภาพตามวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนด เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.17 พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผลิต และจัดหา พัฒนา ปรับปรุงสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

4. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางการเรียนการสอนและการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

5. ครูวิชาการ หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ให้ทำหน้าที่ครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

6. สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-2 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมดไม่เกิน 120 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู สามารถนำข้อเสนอแนะไปใช้พัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
3. เป็นข้อเสนอแนะแก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้สนใจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้พัฒนาการบริหารงานวิชาการได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY